

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ З ЄС: РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В АСПЕКТІ НАБЛИЖЕННЯ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Воронова О. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: spdlena77@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8719-5546

***Анотація.** Метою наукової статті є розкриття особливостей реформування законодавства України у контексті наближення до законодавства ЄС у сфері зовнішньої торгівлі. Визначено, що зміни, які пропонуються до Митного кодексу України у відповідності до гармонізації законодавства ЄС, мають велике значення для українського бізнесу. Розглянуто особливості законопроекту про внесення змін до Митного кодексу України, необхідних для забезпечення міжнародного застосування нової комп'ютеризованої системи транзиту NCTS та розширення імплементації положень митного законодавства ЄС. Встановлено, що для переходу на міжнародне застосування NCTS Україні необхідно приєднатися до Конвенції про процедуру спільного транзиту. З'ясовано, що Україна вже завершила процес тестування NCTS на відповідність положенням Конвенції про процедуру спільного транзиту та технічно готова до приєднання до цієї конвенції. Розглянуто положення законопроекту №7420, який передбачає зміни, що є необхідними для забезпечення міжнародного застосування NCTS і подальшої гармонізації Митного кодексу України із митним законодавством ЄС.*

***Ключові слова:** європейська інтеграція, реформування, законодавство, імплементація, Конвенція про процедуру спільного транзиту, Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами.*

FOREIGN TRADE OF UKRAINE WITH THE EU: REFORMING THE LEGISLATION OF UKRAINE IN THE ASPECT OF APPROACHING THE LEGISLATION OF THE EU

Voronova Olena, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: spdlena77@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8719-5546

***Abstract.** The purpose of the scientific article is to reveal the peculiarities of the reform of the legislation of Ukraine in the context of approximation to the legislation of the EU in the field of foreign trade. It was determined that the proposed changes to the Customs Code of Ukraine in accordance with the harmonization of EU legislation are of great importance for Ukrainian business. The peculiarities of the bill on amendments to the Customs Code of Ukraine, necessary to ensure the international application of the new computerized transit system NCTS and the expansion of the implementation of the provisions of the EU customs legislation, were considered. It was established that in order to switch to the international application of NCTS, Ukraine needs to join the Convention on the common transit procedure. It was found that Ukraine has already completed the NCTS testing process for compliance with the provisions of the Convention on the Common Transit Procedure and is technically ready to join this convention. It was determined that by joining the Convention on the Common Transit Procedure (NCTS), Ukrainian business will receive the following advantages and simplifications: 1 transit declaration and 1 guarantee for moving goods between 36 countries (EU member states and Great Britain, Turkey, Serbia, North Macedonia, Iceland, Norway, Liechtenstein and Switzerland); automated enterprises will be able to send and receive goods at their enterprises without visiting the customs terminal; financial guarantees will be valid in other 35 countries of the world. The provisions of draft law No. 7420, which provide for changes necessary to ensure the international application of NCTS and further harmonization of the Customs Code of Ukraine with EU customs legislation, were considered. It was noted that the relevant principles of reforming Ukrainian legislation in accordance with EU legislation in the field of foreign trade should also be taken into account in the Recovery Plan of Ukraine in the context of European integration.*

***Key words:** European integration, reform, legislation, implementation, Convention on common transit procedure, Convention on simplification of formalities in trade in goods.*

JEL Classification: N700.

Постановка проблеми. 23 червня 2022 року 27-ма країнами-членами Європейського Союзу (ЄС) ухвалено рішення про надання Україні статусу кандидата в ЄС. Статус кандидата офіційно розпочинає процес набуття Україною членства в ЄС. Подальша підготовка до членства включає завершення комплексної трансформації в усіх сферах. Це створює умови для того, щоб Україна функціонувала за принципами ЄС та його законами, спрямованими на захист усіх громадян і бізнесу. Зокрема, важлива роль у цьому контексті належить

трансформації законодавства України у сфері зовнішньої торгівлі до законодавства ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематичні засади гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у сфері зовнішньої торгівлі досліджували І. Биков, С. Денисенко, В. Дудченко, О. Макарова, В. Муравйов, А. Стеблянко та інші.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак доцільно відзначити, що практично відсутні дослідження у контексті реформування законодавства України у відповідності до законодавства ЄС у сфері зовнішньої торгівлі.

Мета дослідження. Мета наукової статті полягає у розкритті особливостей реформування законодавства України у контексті наближення до законодавства ЄС у сфері зовнішньої торгівлі.

Основний матеріал. 28 травня 2022 року Кабінетом Міністрів України схвалено законопроект про внесення змін до Митного кодексу України, необхідних для забезпечення міжнародного застосування нової комп'ютеризованої системи транзиту NCTS та розширення імплементації положень митного законодавства ЄС (станом на момент написання статті цей законопроект перебуває на розгляді Верховної Ради України) [1].

Нова комп'ютеризована транзитна система NCTS – це система, яка заснована на Конвенції про процедуру спільного транзиту [2]. У відповідності до приєднання до цієї конвенції, Україна реформує свою митну систему відповідно до стандартів ЄС. Спільний транзит є одним із ключових питань економічної інтеграції між ЄС та Україною.

Застосування Україною NCTS розпочалось у листопаді 2020 року. Спочатку це відбувалось у пілотному режимі, а починаючи з 17 березня 2021 року розпочався етап національного застосування NCTS. Для переходу на міжнародне застосування NCTS Україні необхідно приєднатися до Конвенції про процедуру спільного транзиту. Необхідною умовою офіційного запрошення приєднатися до цієї конвенції є позитивна оцінка за результатами заключної оціночної місії Генерального директорату з питань оподаткування та Митного союзу Європейської Комісії (DG TAXUD) [3].

Доцільно відзначити, що зміни, які пропонуються до Митного кодексу України, мають велике значення для українського бізнесу. Крім того, такі зміни необхідні для забезпечення міжнародного застосування NCTS та подальшої гармонізації українського митного законодавства з митним законодавством ЄС.

Так, для гармонізації українського митного законодавства з митним законодавством ЄС пропонуються такі зміни, які полягають у [1]:

1) наданні можливості українським компаніям використовувати транзитне декларування за допомогою нової комп'ютеризованої системи транзиту NCTS; це дозволить прискорити проходження товарів через митний кордон без необхідності оформлення додаткових транзитних документів у 36-ти країнах світу;

2) розширенні сфери діяльності компаній зі спрощеними митними процедурами;

3) корегуванні вимог до фінансової стійкості компаній зі статусом АЕО (найвищого рівня довіри);

4) комбінації спрощень, які передбачають упущення використання деяких вимог щодо фінансової стабільності для компаній без статусу АЕО та компаній, які використовують NCTS;

5) запровадженні європейської системи ухвалення рішень для схвалення спрощень та інших рішень на вимогу компаній;

6) запровадженні європейської моделі для ухвалення попередніх рішень стосовно класифікації та країни походження товарів (рішення щодо обов'язкової інформації);

7) запровадженні європейської практики гарантування сплати митних платежів із можливістю звільнення від гарантій для компаній, що переміщують усі товари, а не тільки ті, що внесені до певного переліку (як елемент спрощення митної справи);

8) прискоренні митного оформлення за рахунок створення основи для побудови митного та ділового партнерства.

Разом з тим, доцільно зауважити, що Україна вже завершила процес тестування NCTS на відповідність положенням Конвенції про процедуру спільного транзиту [2]. Так, під кінець 2022 року Україна повинна успішно пройти Оціночну місію, і за результатами якої приєднатися до Конвенції про процедуру спільного транзиту [2] та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [4].

Так, з точки зору Державної митної служби України, технічно Україна повністю готова до приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту. Такий висновок зробили учасники конференції з питань завершення міжнародного тестування 8 червня 2022 року.

У засіданні взяли участь представники Державної митної служби України, Генерального директорату з питань оподаткування та Митного союзу Європейської комісії (DG TAXUD) і митних адміністрацій Австрії, Бельгії, Болгарії, Північної Македонії та Румунії. Крім того, завершення міжнародних перевірок України на відповідність було підтверджено на щомісячній нараді з питань впровадження NCTS в Україні, яка відбулась 9 червня 2022 року [5].

У результаті моніторингова група ЄС дійшла висновку, що Україна успішно завершила свої однорічні внутрішні транспортні операції в рамках NCTS і готова отримати запрошення приєднатися до договору. Таке важливе рішення є результатом плідної роботи експертів EU4PFM у співпраці з Міністерством фінансів України, Державною митною службою України, Проектним офісом реформ при Міністерстві фінансів України, бізнес-асоціаціями та партнерами DG TAXUD, які надавали підтримку Україні на кожному етапі цього складного процесу.

Запровадження процедур спільного транзиту означає, що під час транзиту за договором з її 35-ти країнами українська митниця отримає аналогічні функції та стане повноправним партнером. Це полегшить транзитні процедури для підприємств, які займаються міжнародною торгівлею.

Так, станом на червень 2022 року в Україні є розгорнутий необхідний технічний функціонал, який передбачений режимом спільного транзиту, та здійснено підготовку персоналу. До системи внесено понад 1100 торговців, близько 4500 працівників митниці, понад 5000 декларацій. Служба підтримки NCTS працює вже більше року. Поручителями визначено 13 компаній. Триває запуск спеціальної пропозиції щодо спрощення транзиту для українських компаній [3].

Так, 7 липня 2022 року було прийнято рішення запросити Україну до Конвенції про процедуру спільного транзиту (NCTS) та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами. Це у перспективі дає можливість пришвидшити переміщення товарів між 36-ма країнами європейського регіону. Запрошення України до Конвенції про процедуру спільного транзиту – це важливий крок для приєднання України до ЄС у перспективі.

Приєднавшись до Конвенції про процедуру спільного транзиту (NCTS), український бізнес отримає наступні переваги та спрощення [6]:

1) 1 транзитна декларація та 1 гарантія для переміщення товарів між 36-ма країнами (країни-члени ЄС та Великобританія, Туреччина, Сербія, Північна Македонія, Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн та Швейцарія);

2) автоматизовані підприємства отримають можливість відправляти і одержувати товари на своїх підприємствах, не відвідуючи при цьому митний термінал;

3) фінансові гарантії діятимуть ще у інших 35-ти країнах світу.

Передбачається, що Україна почне подавати міжнародні заявки NCTS наприкінці 2022 року. Цьому передують ухвалення Верховною Радою України законопроектів №7420 [7] та законопроектів про приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту [2] та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [4], а також виконання всіх відповідних міжнародних процедур.

Після приєднання українські компанії одразу отримають усі переваги та спрощення, якими користуються компанії з країн-учасниць цих конвенцій. Приєднання до NCTS є важливим елементом митної інтеграції з ЄС. Цьому передуватиме, зокрема, імплементація положень конвенцій та розгортання відповідних ІТ-інструментів, розробка законодавчої бази, технічна підтримка та навчання експертів, поступове залучення бізнесу до нових практик.

Варто зауважити, що Верховна Рада України у першому читанні підтримала законопроект №7420, який передбачає зміни, що є необхідними для забезпечення міжнародного застосування NCTS і подальшої гармонізації Митного кодексу України із митним законодавством ЄС.

У відповідності до положень законопроектів №7420 передбачається [7]:

□ уніфікація правил Митного кодексу України щодо отримання статусу фінансового гаранта, гарантування сплати митних платежів, отримання дозволу на застосування спрощених «загальних гарантій», «звільнення від гарантій» тощо у відповідності до вимог, визначених Конвенцією про процедуру спільного транзиту;

□ забезпечення спрощення під час митного оформлення для всіх довірених підприємств, а не лише для автоматизованих економічних операторів.

Також законопроект №7420 [7] пропонується запровадити механізм, подібний до того, що діє в ЄС, для винесення рішень митними органами, надавши митним працівникам і

посадовим особам компаній права та регулюючі обов'язки. Правила зміни, перегляду, скасування рішень та застосування «права бути почутим» (якщо митні органи мають намір прийняти рішення проти можливості подання).

Доцільно зауважити і те, що 27 липня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон, колишній законопроект № 4517 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання процедури складання митних декларацій на товари, які класифікуються у межах однієї товарної позиції згідно з УКТ ЗЕД, відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу» [8].

Прийняті зміни до Митного кодексу України спростять для компаній процедуру декларування товарів. Це дає можливість групувати товари зі схожими характеристиками під одним кодом і надавати повний опис в одній графі митної декларації. Тому новий закон пропонує імплементувати європейські правила, на відміну від норм українського митного законодавства, яке не запрацювало належним чином.

Так, удосконалено статтю 267 та частково доповнено статтю 280 Митного кодексу України наступними нормами [8]:

- дозволено спрощено декларувати партії товарів, віднесених до різних товарних підпозицій згідно з УКТ ЗЕД, за одним класифікаційним кодом на вимогу декларанта;
- таке спрощене декларування поширюється і на експорт;
- для цілей застосування цього правила певні тарифні ставки будуть перераховані в адвалорні ставки для сплати митних зборів за найвищою ставкою.

У ході дослідження також слід відзначити, що відповідні засади реформування законодавства України у відповідності до законодавства ЄС у сфері зовнішньої торгівлі також мають бути враховані у Плані відновлення України у контексті європейської інтеграції. Так, відповідно до проекту Плану відновлення [9] передбачається здійснити вихід на новий рівень лібералізації торгівлі та галузевої євроінтеграції, модернізацію відносин з ЄС та відповідно до Угоди про асоціацію, включаючи усунення тарифних і нетарифних бар'єрів у торгівлі з ЄС, сприяння експорту з України до ЄС тощо.

Висновки. Таким чином, за результатами проведених досліджень, встановлено, що відбувається позитивний процес реформування законодавства України у відповідності до законодавства ЄС у сфері зовнішньої торгівлі. Так, для гармонізації митного законодавства України до митного законодавства ЄС розроблено низку законопроектів, зокрема законопроект №7420 та законопроект №4517, який вже прийнято Верховною Радою України. Окрім цього, визначено, що Україна є технічно готова до приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, які дадуть можливість пришвидшити переміщення товарів між 36-ма країнами європейського регіону, та у перспективі стануть важливим кроком до вступу України у ЄС.

Список літератури

1. Мінфін: Уряд схвалив зміни до Митного кодексу України для міжнародного застосування NCTS та пришвидшення митного оформлення товарів. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_uriad_skhvaliv_zmini_do_mitnogo_kodeksu_ukraini_dlia_mizhnarodnogo_zastosuvannia_ncts_ta_prishvidshennia_mitnogo_oformlennia_tovariv-3461
2. Конвенція про процедуру спільного транзиту: Конвенція від 20.05.1987. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text
3. Розпочинає роботу фінальна оціночна місія ЄС щодо готовності України приєднатися до Конвенції про процедуру спільного транзиту. URL: <https://customs.gov.ua/news/ncts-26/post/rozpochinaie-robotu-finalna-otsinochna-misiia-ies-shchodo-gotovnosti-ukrayini-priiednatisia-do-konventsii-pro-protseduru-spilnogo-tranzitu-878>
4. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами: Конвенція від 20.05.1987. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#Text
5. Україна технічно повністю готова приєднатися до європейської Конвенції про процедуру спільного транзиту, - DG TAXUD. URL: <https://customs.gov.ua/news/ncts-26/post/ukrayina-tekhnichno-povnistiu-gotova-priiednatisia-do-ievropeiskoyi-konventsii-pro-protseduru-spilnogo-tranzitu-dg-taxud-870>
6. Митний безвіз – ухвалено рішення про запрошення України до митних Конвенцій про процедуру спільного транзиту (NCTS) та спрощення торгівлі товарами. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/mitnij_bezviz__ukhvaleno_rishennia_pro_zaproschennia_ukraini_

[do_mitnikh_konventsii_pro_protседuru_spilnogo_tranzitu_ncts_ta_sproshchennia_torgivli_tovarami-3514](#)

7. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань виконання Глави 5 Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 31.05.2022 р. №7420. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39720>

8. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо врегулювання процедури складання митних декларацій на товари, які класифікуються у межах однієї товарної позиції згідно з УКТ ЗЕД, відповідно до Митного кодексу Європейського Союзу від 18.12.2020 р. №4517. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/JI03942I?an=12>

9. Проект Плану відновлення України: матеріали робочої групи «Європейська інтеграція». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integration.pdf>

References

1. Ministry of Finance: The Government approved changes to the Customs Code of Ukraine for the international application of NCTS and speeding up the customs clearance of goods. Retrieved from: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_uriad_skhvaliv_zmini_do_mitnogo_kodeksu_ukraini_dlia_mizhnarodnogo_zastosuvannia_ncts_ta_prishvidshennia_mitnogo_oformlennia_tovariv-3461

2. Convention on the common transit procedure: Convention dated 05.20.1987. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text

3. The final assessment mission of the EU on the readiness of Ukraine to join the Convention on the common transit procedure begins. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/news/ncts-26/post/rozpochinaie-robotu-finalna-otsinochna-misiia-ies-shchodo-gotovnosti-ukrayini-priiednatisia-dokonventsiiyi-pro-protседuru-spilnogo-tranzit-878>

4. Convention on simplification of formalities in trade in goods: Convention dated 20.05.1987. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#Text

5. Ukraine is technically fully ready to join the European Convention on the common transit procedure, - DG TAXUD. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/news/ncts-26/post/ukrayina-tekhnichno-povnistiu-gotova-priiednatisia-do-ievropeiskoyi-konventsiiyi-pro-protседuru-spilnogo-tranzitu-dg-taxud-870>

6. Customs visa-free - a decision was made to invite Ukraine to the Customs Conventions on the common transit procedure (NCTS) and simplification of trade in goods. Retrieved from: https://www.mof.gov.ua/uk/news/mitnii_bezviz_ukhvaleno_rishennia_pro_zaproschennia_ukraini_do_mitnikh_konventsii_pro_protседuru_spilnogo_tranzitu_ncts_ta_sproshchennia_torgivli_tovarami-3514

7. Draft Law on Amendments to the Customs Code of Ukraine on Certain Issues of Implementation of Chapter 5 of Section IV of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand dated 05/31/2022 № 7420. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39720>

8. The draft Law on Amendments to the Customs Code of Ukraine regarding the regulation of the procedure for drawing up customs declarations for goods that are classified within one commodity heading according to the UCT of the Economic and Monetary Union, in accordance with the Customs Code of the European Union dated 18.12.2020 №4517. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/JI03942I?an=12>

9. Project of the Recovery Plan of Ukraine: materials of the working group "European Integration". Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integration.pdf>

Стаття надійшла до редакції 10.08.2022

Прийнята до публікації 15.08.2022